

Методија Андонов Ченто е роден во Прилеп на 17 август 1902 година. Завршил средно трговско училиште и во 1926 година отвора бакалско-угостителски дуќан. На 25 март 1930 година во Нови Сад склучил брак со Василка Спирова Поп – Атанасова.

Уште од својата младост Ченто ја бранел македонската национална кауза. Учествувал на изборите во 1935 година, како заменик кандидат, а на изборите во 1938 година и како кандидат на листата на Здружената опозиција, залагајќи се за поголема слобода на Македонците и отворање на училишта на македонски јазик. Иако добил најмногу гласови, сепак поради државната манипулација со изборниот систем, Ченто не бил избран за пратеник. Неговиот прв судир со српските власти бил кога во 1940 година, како организатор на Илинденските демонстрации во Прилеп, бил затворен во Велика Кикинда. Поради своите залагања за воведување на македонски јазик во наставата во училиштата, повторно бил затворен во затворот Баина Башта. Бил осуден на смрт, но

бил ослободен во последен момент на 15 април 1941 година. Пред Втората светска војна, бидејќи бил многу почитуван во прилепската чаршија, бил претставник на прилепскиот трговски еснаф, а во периодот од 1935 до 1940 година бил претставник на прилепските трговци во Индустриско-трговската комора во Скопје. Тука повторно дошол во конфликт со српската власт, велејќи дека Македонија треба да се остави на Македонците и дека тие од неа ќе направеле развиена економска земја. Ваквите негови изјави биле пренесени во Белград и оценети како сепаратистички и автономистички.

Уште на почетокот на бугарската окупација, Ченто, како и многу други Македонци, добива покана да соработува со бугарската власт. Тој оваа покана ја одбива и започнува соработка со Македонското движење за ослободување на Македонија. Неговата продавница во Прилеп станала свтилиште на македонските комунисти од градот. Во 1942 година повторно бил уапсен, бил интерниран прво во с. Мелница (близу бугарско-турската граница), а потоа во логорот Чучугово, Петрич (пиринска Македонија). По неговото ослободување од интернација, Главниот Штаб на НОВ и ПОМ на 21 август 1943 година, му испраќа писмо во кое го повикува да се приклучи на НОБ. На иницијатива на Кузман Јосифовски – Питу, Ченто се приклучил на Народноослободителното движење на Македонија.

СУДИРОТ ВО МАКЕДОНСКОТО НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛНО ДВИЖЕЊЕ

Првите несогласувања со комунистите Ченто го имал уште во екот на ослободителната војна, кога заедно со неколку интелектуалци кои биле членови на АНОК (Акционен народноослободителен комитет), дале опширен приговор на Манифестот на Главниот штаб на НОВ и ПОМ. Подоцна, оваа група во разни извештаи на комунистичките власти била оквалификувана како “Антипартиска група”. Оваа група всушност била Иницијативниот одбор за свикување на АСНОМ. Во неа неформално членство имале Емануел Чучков, Благој Хаџи Панзов, Киро Глигоров, Лазар Соколов, Методија Андонов Ченто, Венко Марковски, Петре Пирузе – Мајски и др. Најголем акцент во Приговорот бил ставен на целостта на Македонската територија. Оваа група барала целосно обединување на Македонија. На една седница на Иницијативниот одбор за свикување на АСНОМ, во с. Рамно, Скопска Црна Гора, дошло до поголем конфликт помеѓу Ченто и Темпо. Изјавата земена од покојниот Претседател Киро Глигоров, кој бил сведок на настанот го даваме во целост:

“Во времето кога работеше Иницијативниот одбор за свикување на АСНОМ, кој по и заседание на АСНОМ прерасна во Президиум на АСНОМ, јас како учесник во тие настани, се сеќавам дека една од првите седници на ова тело беше одржана на

обединувањето на Македонија. Темата ја отворил Емануел Чучков, за да во разговорот се вклучи и Ченто, но со доста поостар тон во врска со ова прашање. Тито начелно се согласува со идејата за обединувањето на Македонија, но подоцна го менува ставот и вели дека сега не е погоден момент за да се оствари таа идеја и дека треба да се чекаат подобри времиња.

СУДИРОТ СО НОВАТА ВЛАСТ

Несогласувањата помеѓу дел од членовите на АСНОМ со членовите кои држеле до линијата на Партијата, кулминираат во 1946 година, кога се спроведува чистката на т.н. Антипартииска група. Ченто се спротивставил на одлуката македонски војници да одат на Сремски Фронт, се залага за поголема самостојност и обединување на Македонија. Заедно со Емануел Чучков се спротивставил на одлуката за враќањето на српските колонисти во Македонија, се залагал за поголема финансиска самостојност од Федерацијата. Поради сето ова, комунистичката власт полека му ги одзела сите функции кои ги имал Ченто, па така на 14 март 1946 година Ченто поднел оставка на сите функции кои ги имал во АСНОМ. Сакал да се врати во родниот Прилеп и да се повлече од политичкиот живот. Но, поради неговите ставови, власта сметала дека и надвор од политиката Ченто може да биде опасен за нивната власт, на 14 јули 1946 година бил уапсен и затворен. Во монтираниот обвинителен акт биле изнесени монтирани докази и искази на луѓе блиски до власта, по што од судскиот совет во кој членувале Панта Марина, Лазар Мојсов и Коле Чашуле, бил осуден на 11 година затвор. Бил затворен во “специјална ќелија” во затворот Идризово во Скопје. Додека бил во затвор, властите му нуделе да потпише изјава дека погрешил и дека се кае, но Ченто останал на своите ставови. Со видно нарушено здравје, бил ослободен, по одлежани 9 години и 4 месеци, на условна слобода. Поради влошеното здравје, му напишал писмо на Тито, за да му издадат пасош, за да се лекува во Швајцарија, но бил одбиен.

Првиот претседател на слободна Македонија умира на 24 јули 1957 година, во својот дом во Прилеп, од рак на желудникот. Неговата смрт не била објавена, па бил погребан во присуство на најблиските роднини.

Долго време по неговата смрт, Ченто бил табу тема и ретко бил споменуван во книгите и учебни-ци-те, а и јавните разговори за него биле најстрого забранувани. Во 1990 година, по осамостојувањето на Македонија, на барање на неговиот син Илија Андонов – Ченто, судот ја повторил кривичната постапка против Ченто, при што одлуката на судот од 1946 година била укината. Постхумно е одликуван со “Орден на Република Македонија”, признание кое го имаат само поранешните претседа-те-ли на Македонија.

Така завршува епопејата за еден борец за македонско национално единство, борец за обединета и независна Македонија. Преживувајќи ги окупациите и затворите на Србија и Бугарија, бива лишен од слобода во својата Македонија од раката на својот Македонец.

м-р Кире Филев